

- Debatformat: EU's Klimamål 2040

INTRODUKTION

Denne debatøvelse handler om EU's klimamål for 2040 og de politiske, økonomiske og samfundsmæssige spørgsmål, der knytter sig til dem. Eleverne skal arbejde med forskellige aktørers perspektiver og diskutere centrale uenigheder om ambitioner, omkostninger og virkemidler i EU's klimapolitik.

Debatten gennemføres som en fishbowl-debat, hvor eleverne på skift deltager aktivt i den indre debatcirkel og repræsenterer deres tildelte aktør. Imens støtter resten af gruppen med argumenter og input udefra, samt roterer ind i fishbowl'en på skift. Målet er at opnå forståelse for, hvordan forskellige interesser og hensyn spiller ind i EU's beslutninger om klimamålene for 2040.

Materialer – overblik

- Lærervejledning
- Forberedelsesmateriale med 5 citater
- Debatark (1 pr. aktør)
- Faktaark om EU's Klimamål 2040 og aktuelle udviklinger
- Samtalehjælpere (2 pr. debatrunde, i alt 6), der kan anvendes, hvis debatten går i stå.

Faglig introduktion til emnet

EU er en central aktør i den globale klimapolitik, men medlemslandene har meget forskellige forudsætninger for at reducere deres udledning af drivhusgasser. De seneste år er debatten om, hvor ambitiøs EU's klimapolitik bør være, blevet mere intens. Det skyldes både de stigende konsekvenser af klimaforandringerne og bekymringer om, hvordan høje klimamål påvirker økonomi, energipriser og konkurrenceevne.

EU har allerede fastsat et mål om at blive klimaneutral i 2050, og som et skridt på vejen fremlagde Europa-Kommissionen i 2025 et forslag til et nyt klimamål for 2040. Forslaget lagde op til en reduktion af EU's samlede udledning af drivhusgasser på 90–95 % sammenlignet med 1990-niveauet. Ifølge Kommissionen er målet nødvendigt for at nå klimaneutralitet i 2050 og for at styrke EU's energiuafhængighed og grønne industri.

Samtidig har flere medlemslande udtrykt bekymring for, om et så ambitiøst mål er realistisk og økonomisk bæredygtigt. EU-landene har meget forskellige energisystemer, og nogle er fortsat stærkt afhængige af fossile brændsler, energiimport eller bestemte teknologier som atomkraft. Derudover frygter nogle lande og erhvervsgrupper, at stramme klimakrav kan svække EU's konkurrenceevne i forhold til lande uden for EU, som har mindre ambitiøse klimaregler.

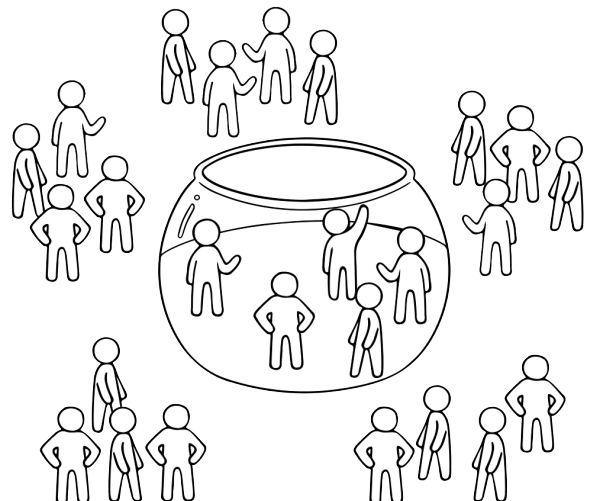
Debatten om EU's klimamål for 2040 handler derfor ikke kun om klima, men også om økonomi, energisikkerhed og fordelingen af omkostninger mellem medlemslandene. Det er disse spændinger og uenigheder, der danner rammen for denne debatøvelse.

Om debatformatet: Fishbowl

Debatten gennemføres som en fishbowl, hvor:

- Hver aktørgruppe vælger én elev til at stå i den indre cirkel (debatørerne).
- De resterende gruppemedlemmer står i den ydre cirkel, hvor de observerer og støtter deres aktør.
- Når en elev i fishbowl'en "løber tør for argumenter", erstattes vedkommende af en anden fra gruppen.
- På den måde får alle mulighed for at deltage aktivt og prøve kræfter med at debattere.

Fishbowl-formatet giver både struktur og dynamik, og det skaber gode muligheder for, at alle elever arbejder med deres aktørs perspektiver.

Forberedelse før debatten

Læreren bør:

- Læse debatarkene for alle 5 aktører grundigt.
- Orienter sig i faktaarket og forberedelsesmaterialet.
- Sikre at eleverne kender fishbowl-formatet og rotationsprincippet.
- Dele eleverne op i fem grupper – én gruppe per aktør.
- Fjerne en aktør, hvis antallet ikke går op. Her skal læreren sikre, at debatbalancen ikke forvrides.
- Opstille bordene, så eleverne kan sidde i deres aktørgrupper under forberedelsen.

Debatten trin for trin

Forslag til program:

Tid (i min.)	Indhold
0-15	Introduktion til dagen og emnet i plenum ved læreren
15-35	Eleverne forbereder sig individuelt på den aktør, hvis position de skal repræsentere i debatten.
35-45	Eleverne sidder i grupper med de andre elever, der repræsenterer samme aktør (fx repræsentanter fra Frankrig sammen, repræsentanter fra Danmark sammen). De taler om den aktør, de skal repræsentere i debatgruppen, og hjælper hinanden med at formulere gode argumenter til brug i debatten.
Pause	5 min
50-85	Debat i fishbowl. 3 runder af 10 minutter + 5 minutters buffer. Runderne startes af læreren i plenum. Hvis samtalen går i stå undervejs, kan læreren bruge de samtalestartere, der er forberedt til hver runde.
80-90	Evaluering i plenum

Samtalestartere til brug hvis debatten dør ud

Runde 1: Vil et bindende mål om 90% CO²-reduktion i 2040 styrke eller svække EU's evne til at konkurrere med lande udenfor EU?

- Når man ser på faktaarket, fremgår det, at mange EU-lande er langt fra 2030-målet, og at de nye klimamål for 2040 stiller endnu større krav til virksomhederne i EU. Kan EU risikere at sakke bagud i den globale konkurrence, for eksempel ved tab af arbejdspladser, hvis den grønne omstilling bliver for omkostningstung for europæiske virksomheder, når de tilpasser deres produktion for at leve op til EU's klimamål for 2040?
- Når man ser på faktaarket, fremgår det også, at EU-borgerne prioriterer den grønne omstilling og ønsker klimaneutralitet i 2050. Kan det være en fordel for EU's globale konkurrenceevne, at EU-borgerne er på forkant, hvis klimamålene for 2040 sikrer adgang til billig og ren elektricitet, skaber fremtidssikrede arbejdspladser og styrker EU's strategiske autonomi?

Runde 2: Bør EU have mulighed for at anvende internationale klimakreditter til at opfylde sit 2040-mål, og i givet fald hvor stor en andel bør tillades?

- Som beskrevet i introduktionen endte aftalen med at tillade brugen af op til 5 % internationale klimakreditter, mens de tidligere forhandlinger tog udgangspunkt i et loft på 3 %. Er et loft på 5 % for anvendelsen af klimakreditter hensigtsmæssigt, eller bør EU helt udelukke dem?
- Ville det være bedre at sikre en aftale, der i stedet indeholder alternativer til klimakreditter for de EU-lande, der rammes hårdest af de høje omstillingsomkostninger, hvis klimakreditter ikke indgår i aftalen – for eksempel gennem økonomisk støtte eller en gradvis indfasning af klimamålene for 2040?

Runde 3: Bør atomkraft betragtes som "grøn" energi under EU's klassifikationssystem, og hvilke konsekvenser kan dette have for opfyldelsen af 2040-målet?

- Når man ser på faktaarket, fremgår det, at en stor andel af EU's årlige elproduktion kommer fra atomkraft. Bør atomkraft klassificeres som "grøn" energi i forbindelse med EU's klimamål for 2040, og vil det i givet fald fremskynde opfyldelsen af målene – eller risikerer det i stedet at forlænge afhængigheden af atomkraft?
- Atomkraft udleder kun lidt CO², men affaldet er radioaktivt og skal opbevares sikkert i meget lang tid. Hvordan bør denne udfordring indgå i vurderingen af atomkraft som energikilde?

